

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये असामान्य परिस्थितीत विशिष्ट विद्याशाखांच्या नवीन अतिरिक्त तुकड्यांना जलदगती पद्धतीने मंजुरी देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एनजीसी-२०२२/(१३६/२२)/मशि-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ३१ ऑगस्ट, २०२२.

- वाचा :** १) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६.
२) शासन निर्णय, उच्च तंत्र शिक्षण विभाग, क्र. एनजीसी-२०१७/
(१२८/१८)/मशि-४, दिनांक ०४ जुलै, २०१७.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ हा दिनांक ०१ मार्च, २०१७ पासून अंमलात आलेला आहे. उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षेमध्ये उत्तीर्ण होण्याचे वाढते प्रमाण व विद्यार्थ्यांचा विशिष्ट अभ्यासक्रमाकडे असलेला कल विचारात घेता, कोणताही विद्यार्थी इच्छित उच्च शिक्षणापासून वंचित राहू नये, हे विचारात घेऊन या अधिनियमातील कलम १०९ (८) मध्ये असामान्य परिस्थितीत विशिष्ट विद्याशाखांच्या अतिरीक्त नवीन तुकड्यांना जलदगती पद्धतीने मान्यता देण्याची तरतुद करण्यात आलेली आहे. सदर तरतुदीस अनुसरुन शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राज्यातील अकृषी विद्यापीठांनी शासनास विशिष्ट विद्याशाखांच्या अतिरीक्त नवीन तुकड्यांचे प्रस्ताव सादर केले होते. सदर प्रस्तावांची संदर्भाधीन शासन निर्णय क्र. एनजीसी-२०१७/(१२८/१८)/मशि-४, दिनांक ०४ जुलै, २०१७ अन्वये विहीत करण्यात आलेल्या निकषांनुसार तपासणी करण्यात आली. सदर तपासणीअंती विद्यापीठांनी शासनास शिफारशीत केलेल्या प्रस्तावांपैकी पात्र ठरलेल्या विशिष्ट विद्याशाखांच्या अतिरीक्त नवीन तुकड्यांच्या प्रस्तावांना जलदगती पद्धतीने मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये राज्यातील अकृषी विद्यापीठांनी शासनास शिफारशीत केलेल्या प्रस्तावांपैकी पात्र ठरलेल्या विशिष्ट विद्याशाखांच्या जलदगती अतिरीक्त नवीन तुकड्यांना महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम १०९ (८) अन्वये शासनास प्राप्त असलेल्या अधिकारानुसार संदर्भाधीन क्र. २ च्या शासन निर्णयान्वये विहीत केलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयात पुढील विवरणात नमूद केल्यानुसार खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून कायम विनाअनुदान तत्वावर मंजुरी देण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	क्र	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	जलदगती तुकडी	
१	२	३	४	
		संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती		
१.	१.	डिग्री कॉलेज ऑफ फिजीकल एज्युकेशन, अमरावती, ता. जि. अमरावती	एम.ए. भाग-१ (योगशास्त्र)	
२.	३.	कॉलेज ऑफ मैनेजमेंट अॅन्ड कॉम्प्युटर सायन्स, जाजू चौक, यवतमाळ, ता. जि. यवतमाळ	एम.एस्सी. भाग-१ (कॉम्प्युटर सायन्स)	
	१.	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर		
३.	२.	विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	१. बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स (एटांयर) भाग-१ २. बी.एस्सी. भाग-१ ३. बी.सी.ए. भाग-१	
४.	३.	न्यु कॉलेज, कोल्हापूर	१. बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स (एटांयर) भाग-१ २. बी.सी.ए. भाग-१	
५.	४.	दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स अॅन्ड कॉर्मर्स कॉलेज, इचलकरंजी, ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर	१. बी.सी.ए. भाग-१ अतिरिक्त तुकडी क्रमांक १	
६.	५.	कर्मवीर भाऊराव पाटील महाविद्यालय, ऊरण-इस्लामपूर, ता. वाळवा, जि. सांगली	१. बी.सी.एस. भाग-१ (कॉम्प्युटर सायन्स एटांयर) २. बी.एस्सी. (आय.टी.) भाग ३. बी.सी.ए. भाग-१	
७.	६.	किसन वीर महाविद्यालय, वाई, जि. सातारा	१. बी.सी.ए. भाग-१ २. एम.एस्सी. भाग-१ - ऑर्गेनिक केमिस्ट्री	
८.	७.	मुधोजी महाविद्यालय, फलटण, जि. सातारा	१. बी.सी.ए. भाग-१ २. बी.सी.एस. भाग-१	
९.	८.	कर्मवीर भाऊराव पाटील इन्टिट्युट ऑफ मैनेजमेंट स्टडीज अॅन्ड रिसर्च, वर्ये, सातारा.	१. बी.सी.ए. भाग-१ २. बी.बी.ए. भाग-१	
१०.	९.	सदगुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड, जि. सातारा	१. बी.कॉम. आय.टी. एंटायर भाग-१ २. बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स एंटायर भाग-१ ३. बी.सी.ए. - भाग -१	
११.	१०.	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज ऑफ सायन्स, कराड, जि. सातारा	१. बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स एंटायर भाग-१	

अ.क्र.	क्र	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	जलदगती तुकडी
१	२	३	४
१२.	११.	सावित्रीबाई फुले महिला महाविद्यालय, सातारा	१. बी.सी.ए. भाग-१
१३.	१२.	बाळासाहेब देसाई कॉलेज, पाटण, जि. सातारा	१. बी.सी.ए. भाग-१
१४.	१३.	घाडी कॉलेज, गडहिंगलज, कोल्हापूर	१. बी.सी.ए. भाग-१
		स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड	
१५.		दयानंद शिक्षण संस्थेचे, दयानंद वाणिज्य महाविद्यालय लातूर	बी. बी.ए.
१६.		दयानंद शिक्षण संस्थेचे दयानंद विज्ञान महाविद्यालय, लातूर	बी. एससी.-सी. एस.

२. अटी व शर्ती :-

- अस्तित्वात असलेल्या ज्या महाविद्यालयात अशाप्रकारे जलदगतीने मान्यता दिलेल्या नवीन अतिरिक्त तुकड्या मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत, त्या महाविद्यालयाने त्यांच्या विभागीय सहसंचालकांकडे ते भविष्यात कोणत्याही परिस्थितीत अनुदानाची मागणी करणार नाहीत, असे हमीपत्र रु. १००/- च्या नाँन ज्युडीशियल स्टॅप पेपरवर सादर करावे.
- महाविद्यालयाने हमीपत्र सादर केल्याशिवाय किंवा तसे विभागीय सहसंचालकांचे प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्याशिवाय संबंधित विद्यापीठाने संलग्नतेची प्रक्रिया सुरु करू नये.
- महाविद्यालयांनी, संबंधित विद्यापीठाने विहित केलेल्या निकषांनुसार व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेल्या शैक्षणिक पात्रतेनुसार अध्यापक / कर्मचारी वर्ग नेमणे आवश्यक असून, इतर सर्व आवश्यक पायाभूत सोयी उपलब्ध कराव्यात व त्याची खात्री विभागीय सहसंचालकांनी करावी आणि तदनंतरच उपरोक्त अट क्र. २ मधील प्रमाणपत्र विद्यापीठास द्यावे.
- महाविद्यालयाने कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर प्रवेश क्षमतेपेक्षा जास्त प्रवेश देऊ नयेत.
- विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या (ॲफिलिएशन ऑफ कॉलेजस बाय युनिव्हर्सिटीज) रेग्युलेशन २००९ मध्ये महाविद्यालयांना संलग्नीकरण देण्याबाबत विहित निकषांची पूर्तता केल्याशिवाय संबंधित महाविद्यालयांना संलग्नीकरण देण्याची कार्यवाही विद्यापीठाने करू नये.
- अशा प्रकारे जलदगतीने मान्यता दिलेली अतिरीक्त तुकडी नैसर्गिक वाढीने पुढे चालू राहील. मात्र अशा तुकडीस पुढील शैक्षणिक वर्षामध्ये नियमित शासन मान्यता प्राप्त न झाल्यास सदर तुकडीमध्ये प्रथम वर्षाकरीता विद्यार्थी प्रवेशित करता येणार नाही. पुढील शैक्षणिक वर्षाकरीता

अशा नियमित अतिरीक्त तुकडीकरीता शासनाने विहित केलेल्या निकष व कार्यपद्धतीनुसार नव्याने अर्ज सादर करून शासन मान्यता घेणे आवश्यक राहील.

७. जलदगती अतिरीक्त तुकडी ज्या शैक्षणिक वर्षाकरीता मंजूर करण्यात आलेली आहे त्या शैक्षणिक वर्षामध्ये त्या तुकडीमध्ये विद्यार्थी प्रवेशित न झाल्यास तसेच, काही अन्य कारणामुळे तुकडी सुरु न झाल्यास अशा तुकडीची मान्यता आपोआप रद्द झाली असे समजण्यात येईल.
८. ज्या जलदगती अतिरीक्त तुकडीस मान्यता देण्यात आलेली आहे, अशा तुकडीमध्ये मंजूर विद्यार्थी संख्येच्या ५० टक्के विद्यार्थी प्रवेशित होतील, याची दक्षता घेण्यात यावी.
९. संबंधित विद्याशाखेमध्ये विद्यार्थी प्रवेशित करण्याकरीता शासनाने जी कार्यपद्धती विहित केलेली आहे, त्या कार्यपद्धतीद्वारेच अशा जलदगती अतिरीक्त तुकडीमध्ये विद्यार्थी प्रवेशित केले जातील. तसेच, शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार अतिरीक्त जलदगती तुकडीची मान्यता ही कायम विनाअनुदान तत्वावर राहील.
३. ज्या महाविद्यालयांनी जलदगतीने मान्यता दिलेल्या अतिरिक्त तुकडीसाठी तात्पुरत्या स्वरूपात व्यवरथा केलेली आहे, त्या महाविद्यालयांनी पुढील ०६ महिन्यात शासनाने नियमित तुकडीकरीता विहित केलेल्या निकषांची पूर्तता करण्यात येईल, असे हमीपत्र अर्जासोबत जोडलेले आहे त्या महाविद्यालयांनी पुढील ०६ महिन्यात या निकषांची पूर्तता करण्यात आल्यानंतर पूर्ततेचे प्रमाणपत्र विद्यापीठामार्फत (निकष पूर्ण केल्याचे विद्यापीठाने प्रमाणित करून) शासनाकडे सादर करणे आवश्यक राहील.
४. विद्यापीठांनी संलग्नीकरण देण्याबाबत आवश्यक असलेली पुढील कार्यवाही करण्यापूर्वी शासन मान्यता आदेशांचे अवलोकन केल्याशिवाय व विभागीय सहसंचालकाचे अट क्रमांक २ मधील प्रमाणपत्र मिळाल्याशिवाय संलग्नता देण्याची प्रक्रिया सुरु करु नये. विद्यापीठांनी संलग्नतेबाबतचा पूर्तता अहवाल संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व संबंधित विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना पाठवावा.
५. संबंधित विद्यापीठांनी व विभागीय सहसंचालकांनी जलदगतीने मान्यता दिलेल्या अतिरिक्त तुकड्यांचा नियतकालिक आढावा घेऊन सदर अतिरिक्त तुकड्यांमध्ये मंजूर विद्यार्थी संख्येच्या ५०% किंवा त्यापेक्षा कमी विद्यार्थी दिसून आल्यास सदर अतिरिक्त तुकड्यांची मान्यता रद्द समजून तसे शासन व विद्यापीठाच्या माहितीने विभागीय सहसंचालकांनी आदेश काढावेत. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ नागपूर येथे दाखल झालेल्या याचिका क्रमांक २४४६/२०१३ व २४४८/२०१३ मध्ये उपस्थित केलेल्या बाबी विचारात घेता, या अटी संदर्भात आवश्यक ती कार्यवाही करण्याची जबाबदारी संबंधित विद्यापीठ व विभागीय सहसंचालक यांची राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२२०८३०९४२६९९३९०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(द. रा. कहार)
सह सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) कुलसचिव, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- २) कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.
- ३) कुलसचिव, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
- ४) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ५) विभागीय सहसंचालक, अमरावती, कोल्हापूर, नांदेड.
- ६) संबंधित संस्था (विद्यापीठामार्फत)
- ७) निवड नस्ती (मशि-४).